

ljudskih srdaca, nemilosrdna . . .
 Al Tvorčev živovarni dah
 vjekoma žije
 On vstaje
 kad nemila sve več sòri
 u Prolaznosti bezdan
 On jest . . .
 On će biti! . . .

„Bez glave“ je divje ironična, „Snilo mi se“, pa grozno domišljava. — Vsekako se lahko sodi o mlademu pesniku, da ima lep, nenavaden talent, a

prav dosleden ni ne v idejah, ne v obliki. — Nekako neprijetno dé očem, da piše nekoje pesmi v stari obliki z velikimi začetnimi črkami vsako vrstico, druge pa v novi moderni. — Nežna i ljubka je pesem:

Što je ljubav? — To je cvjetak, prenježan
 što brzo vene,

Pa ga toda sahranimo u knjigama uspomene.

Pesniku želimo, da svojo omejeno ljubezen razširi na Boga in domovino, — in tedaj bo mnogo dobrega in lepega mogel podati hrvaškemu in slovanskemu narodu!
 L. P.

Glasba.

Zaostali smo letos še z ocenami nekaterih glasbenih del.

Missa pro defunctis pro quatuor, tribus, vel una voce, cum organo. Composuit Ign. Hladnik. Op. 34. Labaci. Sumptibus auctoris. Typis Milic. — Ta maša za mrtve ima več vrlin, katere jo zelo priporočajo. Skladba je zelo izrazita in duhu črne maše primerna: katoliška misel v črnih mašah ni nikdar mračna in sentimentalna, ampak iz veličastne tragike odseva v krepkih potezah upanje večnega življenja; zaradi tega nam „sekvenca“ Hladnikova še posebno ugaja. Postopi niso zavlečeni, harmoni-

zacija krepka in pravilna. Posebno primerna je ta črna maša, ker se lahko peva skoro v vseh slučajih in z vsakimi sredstvi: Ako poje triglasni zbor, igrajo orglje čveteroglasni stavek; čveteroglasni zbor poje to, kar igrajo orglje, in se triglasni stavek izpusti; pri enoglasnem proizvajanju se igra in poje to, kar je v čveteroglasnem stavku. Za vsakega izmed navedenih slučajev sta melodija in harmonija posebej tako prirejena, da se vedno sliši nekaj celotnega, tudi, če poje le en glas ali trije glasovi. Cena 1 K, tisek zelo ukusen.

Razne stvari.

Naše slike.

Gospod Strnén nam je naslikal prav lepo sliko „Harfenistinja“, ki smo jo objavili na strani 553. Uboga vdova hodi s svojo hčerko od hiše do hiše in brenka na harfo, da ji usmiljeni ljudje dajo kak denarček za košček kruha. V dobrem in slabem vremenu, ob solncu in dežju, spomladi in v snegu hodita od kraja do kraja, vsak dan pri drugih ljudeh, vsako noč na drugem ležišču. In kolikokrat dobita za plačilo jezne besede! „Delat pojdi, kaj brenkaš!“ se tolikokrat sliši kot odgovor na mehke harfine glasove. In vendar je harfa izmed najbolj častitljivih glasbil. Stari Egipčani so jo poznali že tri tisoč let pred Kristusom. Harfa je narejena v trikotu, katerega daljša stran je resonančno dno in se imenuje „telo“. Na pokrovu „telesa“ so zvočne odprtine, in na njem so pritrjene strune. Zgoraj je „vrat“ v obliki lahko skrivljenega S, na katerem se privijajo in uglasbujejo strune. Strune so raz-

lično dolge in prosto napete. Harfa je uglašena le dijatonično, ne kromatično. Da bi mogli tudi poltone izražati, so si pomagali z majhnimi kaveljni (crochets) in s pedali. Erard v Londonu je harfo popravil leta 1811. Njegova harfa je uglašena v *ces-dur*. Če se prvič pritisne vseh sedmero pedalov, dobimo *c-dur*, če pritisnemo še drugič, pa imamo *cis-dur*. Na strune se brenka, to se pravi, da se s prstom nategnejo in izpusté, in s tem začno nihati. Leva roka igra bas, desna pa sopran. Za harfo značilni so nagli zlomljeni akordi, ki imajo od nje ime „arpeggio“. Gluck je v svojem „Orfeju“ harfo uvedel v orkester, a se le redko rabi. Sedaj jo slišimo skoro samo še od potujočih „muzikantov“, zlasti od ženskih. — „V molitev za topljena“ je deklica na str. 624. Koliko se trudijo vzgojslovci, da bi nam opredelili pravi namen vzgoje in njen uzor! Poglejte to sliko, in povejte, če je otrok kdaj lepši, nego takrat, kadar moli! Pri molitvi se vse zmožnosti človeške duše najbolj harmonično

udejstvujejo, v njej se človek povzdigne nad samega sebe. — „Vaja v potrpežljivosti“ na str. 625. je pa težavna stvar. Stara mamica so ga poklicali, naj pride „štreno držat“. Rajši bi dvajsetkrat tekel okoli hiše, kakor štreno držal, pa mora biti! Če bi mamica le malo hitreje delali, da bi bilo prej konec muke, pa kaj, ko se štrana precej zmeša, in potem je šele dolg čas! Le glejte ga, kako mu igrajo vse mišice, komaj stoji miren! Pa te izkušnjava! Nagajiv tovariš pri vratih ga vabi k igri, in še kužek ob strani se mu čudi. Pa tudi najdaljša štrana ima svoj konec. — Slika na str. 631. nam kaže vroč in nevaren „Boj z Levi“. „Nevarno je buditi leva“, peva pesnik, posebno nevarno pa je, jemati mu mladiče. Levinja na desni drži svojega mladiča in ga izkuša spraviti v zavetje, med tem pa razdivjane živali mesarijo drzne lovce. O levu pravijo, da sam človeka ne napada, ampak se mu izogiblje, kakor bi si mislil: „Ti imaš svoje kraljestvo, jaz svoje!“ Človek pa si hoče podvreči vso naravo in podjarmiti tudi „kralja živalij“. Tedaj se spopade vladar puščave, ki ima silovito telo, s slabotnim človekom, ki pa ima nevarno orožje v svojem razumu, orožje, ki zmaga slednjič telesno silo. Domovina levov je cela Afrika in južnozpadna Azija. Prej je živel tudi na Grškem in v Makedoniji, sedaj ga je pa človek že pregnal iz Egipta, iz Nubije in Kaplandije. V Aziji živi le še v Perziji in Guzerati do bengalske meje, ni ga več v Vshodni Indiji in na Kitajskem. — Dve sliki iz „Marijanišča“, stran 648. in 649., nam lepo kažeta delovanje dr. Lampeta v tem zavodu. Kot šolski voditelj se je zelo zanimal za učečo se mladino, zlasti z gimnazijci je bil vedno v dotiki. Poleg težavnih slovstvenih del mu je občevanje z mladino bilo kakor za oddih in počitek. Seveda ga je stalo mnogo skrbij, predno je siroto pripravil do kruha. — Kapelica mora biti v vsakem dobrem zavodu središče vsega življenja. Tu mora biti vse lepo urejeno, snažno in ozaljšano, tu se morajo vsak dan večkrat zbirati gojenci in vzgojitelji pred nebeškim Kraljem. Zlasti pa ob praznikih mora biti hiša božja okrašena z vsem najlepšim, kar hiša premore. Posebno v vzgojevališčih je to zelo važno. Ne le versko mišljenje, ampak tudi estetični čut, duh skupnosti in ljubezni se nikjer tako ne vzgaja, kakor v domači kapelici. — Trnovo (str. 657.) je ena izmed največjih notranjskih vasij in ima okoli 700 prebivavcev. Lepo se vidi na naši sliki grič s cerkvijo (454 m nad morjem). Iz vasi se gre po kamenitih stopnicah v cerkev. Tu je bila cerkev že v 12. stoletju; prvega župnika je imela, kakor poročča Ciperle, l. 1318. Sedanja cerkev je bila sezidana v 14. ali 15. stoletju. L. 1889. so tu ustanovile šolske sestre de Nötre Dame deklško šolo, ki se lepo razvija. Sedaj zidajo veliko, lepo poslopje za samostan in šolo, katerega pa še

ni na naši sliki. Trnovo ima železniško postajo ob progi Št. Peter-Reka in se precej razvija v zadnjih letih. — Igra na paši (str. 663). Kaj si vse otroci ne izmislijo na paši! Čas je dolg in treba ga pregnati. Pošteno zabavo brez greha jim pač privoščimo. — Današnja številka nam podaje na str. 680 „Poroko sv. Katarine“. Ljubeznivi življenjepis te svetnice nam pripoveduje o njej sledeče: V Aleksandriji je živela za časa Maksimina devica plemenite rodbine, lepa, bogata in dobro izobražena v znanostih. Osemnajst let stara je vsakega izobraženca prekosila v vědi. Ko je Maksimin jel preganjati in mučiti kristijane, šla je pogumno k njemu, očitala mu njegovo krvoločno hudobnost in mu z neovrgljivimi razlogi dokazovala, da je Kristusova vera prava. Maksimin ni mogel ovreči njenih besed in je poklical pogsanske modrijane. A Katarina jih je premagala in nekaj h katoliški veri izpreobrnila. Sedaj jo je Maksimin hotel zapeljati s prilizovanjem, a ko mu je tudi to izpodletelo, jo je dal bičati in zapreti v ječo enajst dni brez hrane in pijače. Hoteli so jo umoriti s kolesom, a kolo se je strlo, in Maksimin je ukazal, da so jo obglavili. Naš umetnik si je izbral ta dogodek iz njene legende: Ko je bila Katarina še pogana, molil je puščavnik Ananija zanjo. Ta hip je videla Marijo z Jezusom. Nepremagljivo hrepenenje po Jezusu se vzbudi v njej in ona sklene postati njegova nevesta. Marija pa ji dá poročni prstan. Njen praznik je dne 25. novembra. — „Piskrovešček“ (str. 681) je prav po naravi posnet. Uboga teptana slovaška domovina mu ne dá kruha, in revček mora že v zgodnji mladosti, težko obremenjen z izdelki svoje umetnosti, daleč po svetu od hiše do hiše. Preganjanje mišij in podgan in zdravljenje bolne kuhinjske posode je njegov posel, zato je dobro došel gost v vsaki kuhinji. — Žužemperk (str. 689) je trg na Dolenjskem z nekaj manj nego tisoč prebivavci, zanimiv posebno zaradi svojega starodavnega gradu. Ta grad so v 13. in 14. stoletju imeli v lasti gospodje žužemberški, l. 1386. so ga dobili goriški grofje. Ti so izumrli, in dobili so ga Habsburžani, ki so ga izročili Turjačanom, sedanjim posestnikom. Na hribčku nad trgom je lepa župnijska cerkev, poleg nje je gradu podobno župnišče. — „Skopulja“ (str. 697) je pač tako dobro zadeta, da se ji z obraza bere vsa odurnost skoposti; kar stiska denar in se boji, da ji ga kdo ne iztrga. — Dantejev spomenik“ (str. 695) nas spominja največjega italijanskega pesnika, pač enega izmed največjih duhov vseh časov. Pač vemo, da se z Dantejevim imenom in z njegovimi spomeniki združujejo dandanes avstrijstvu in slovanstvu nasprotne nakane. A oni „nerešeni“ Italijani, ki zlorablajo Dantejevo ime, ne delajo v njegovem duhu. Dante je bil velik, plemenit pesnik, prešinjen od katoliškega duha, in zato zasluži, da se tudi mi spominjamo njegovega slavja.